

Силабус

навчальної дисципліни

«Міжнародні розрахунки і валютні операції»

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) рівень вищої освіти

Освітньо-професійна програма

«Фінансові технології»

Рік навчання: 1, семестр: 1

Кількість кредитів: 3 (90 год.)

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – екзамен

Форма проведення занять – лекції, семінарські, практичні заняття

Викладач курсу	БЕРЕСЛАВСЬКА ОЛЕНА ІВАНІВНА, доктор економічних наук, професор,
E-mail	<bereslav@bigmir.net>
Електронна версія курсу	http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu
Консультації	<i>Очні консультації: середа, 13.00-14.00, кафедра фінансових ринків та технологій</i> <i>Онлайн-консультації за потребою</i>

1. Коротка анотація курсу. Метою навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки і валютні операції» є оволодіння знаннями з теорії і практики організації та здійсненні міжнародних розрахунків з використанням їх різних форм, проведенні валютних операцій і операцій з хеджування валютних ризиків, а також формуванні практичних навичок щодо застосування отриманих знань у практиці фінансової, страхової та банківської діяльності.

Головними завданнями навчальної дисципліни є - ознайомлення здобувачів вищої освіти з загальними основами організації та проведення міжнародних розрахунків; навчити здобувачів вищої освіти застосовувати комплексний підхід до обрання певної форми міжнародних розрахунків залежно від виду зовнішньоекономічної діяльності та можливостей банку, дати практичні знання здобувачам вищої освіти у проведенні операцій з купівлі-продажу іноземної валюти для проведення міжнародних розрахунків, виробити у здобувачів вищої освіти вміння аналізувати тенденції на вітчизняному валютному ринку та використовувати операції для хеджування валютних ризиків, сформувані у здобувачів вищої освіти теоретичну базу, що необхідна для оволодіння практикою реалізації діяльності у проведенні міжнародних розрахунків і валютних операцій.

2. Формат курсу – змішаний з елементами дистанційного навчання.

3. 3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 10. Здатність запроваджувати інноваційні фінансові технології з урахуванням поставлених завдань та наявних обмежень.

4. Програмні результати навчання

ПР04. Відшкодовувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Застосовувати управлінські навички в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна)
лекції	16
практичні заняття	0
семінарські заняття	14
Індивідуально-консультативна робота	2
самостійна робота	58

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – мультимедійне забезпечення.

7. Політика курсу – дотримання академічної доброчесності відповідно до «Положення про академічну доброчесність в ДПУ». Політика курсу спрямована на: запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях аспірантів та виконаних завданнях; розвиток навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

8. Схема дисципліни

Години, семестр, денна	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість Балів)
2	<p>Тема 1. Загальні основи організації міжнародних розрахунків.</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Поняття і види міжнародних розрахунків. Способи платежів.</p> <p>2. Роль національних і колективних валют та золота в міжнародних розрахунках.</p> <p>3. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод. Валюта ціни та валюта платежу. Умови платежу.</p> <p>4. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та способи їх усунення.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати суть і значення міжнародних розрахунків. способи платежів, досліджувати роль національних і колективних валют та золота в міжнародних розрахунках, Давати оцінку ризикам у зовнішньоекономічній діяльності та знатиспособи їх усунення.</p>	2
2	<p>Тема 2. Роль банків в організації міжнародних розрахунків</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Міжбанківські кореспондентські відносини та система міжбанківських комунікацій.</p> <p>2. Система СВІФТ.</p> <p>3. Відкриття та ведення валютних рахунків.</p> <p>4. Валютне регулювання операцій за рахунком поточних операцій платіжного балансу України.</p> <p>5. Купівля банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Досліджувати та аналізувати: міжбанківські кореспондентських відносини та систему міжбанківських комунікацій з використанням системи СВІФТ, аналізувати відкриття та ведення валютних рахунків, досліджувати валютне регулювання операцій за рахунком поточних операцій платіжного балансу України. Аналізувати правила купівлі банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків.</p>	2
2	<p>Тема 3. Умови постачання і документи у міжнародній торгівлі</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Характеристика зовнішньоторговельного контракту.</p> <p>2. Умови постачання товарів. Правила</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні</i></p>	<p>Досліджувати та аналізувати: зовнішньоторговельний контракт за розділами; аналізувати умови постачання товарів та Правила ІНКОТЕРМС, види документів при міжнародних постачаннях, знати суть та значення комерційних, транспортних, страхових,</p>	2

	<p>ІНКОТЕРМС.</p> <p>3. Види документів при міжнародних поставаннях.</p> <p>3.1 Комерційні документа та правила їх оформлення.</p> <p>3.2.Транспортні документи та їх види.</p> <p>3.3. Страхові поліси.</p> <p>3.4. Сертифікати якості.</p> <p>3.5. Фінансові документи, їх види та порядок оформлення.</p>	<p><i>запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>фінансових документів та правила їх оформлення; а також сертифікатів якості.</p>	
2	<p>Тема 4. Недокументарні та документарні форми міжнародних розрахунків</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків.</p> <p>2. Авансові платежі та їх особливості.</p> <p>3. Платіж на відкритий рахунок.</p> <p>4. Банківський переказ. Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів.</p> <p>5. Документарний акредитив.</p> <p>6. Документарне інкасо.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати суть, значення та особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків: авансові платежі; платіж на відкритий рахунок; банківський переказ, розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів. Знати специфіку використання банками документарного акредитиву та документарного інкасо як особливих форм розрахунків.</p>	2
2	<p>Тема 5. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Загальні принципи і правові основи банківської гарантії.</p> <p>2. Поручительство. Платіжне зобов'язання.</p> <p>3. Дія банківських гарантій.</p> <p>4. Видача банківських гарантій.</p> <p>5. Використання банківських гарантій.</p> <p>6. Типи і основні види банківських гарантій.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати і вміти аналізувати загальні принципи і правові основи банківської гарантії. Знати особливості поручительства та платіжного зобов'язання та умови їх надання банками. Знати процедуру надання (відкриття та закриття) банківських гарантій, а також їх використання.</p>	2
2	<p>Тема 6. Загальні основи діяльності банків на валютних ринках</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i></p>	<p>Знати суть та значення валютного ринку та регулювання і нагляду. Знати</p>	2

	<p>План лекційного заняття</p> <p>1.Сутність, структура та регулювання валютного ринку.</p> <p>2.Нормативно-правове забезпечення функціонування валютного ринку України.</p> <p>3.Валютні операції банків, їх ризикованість.</p> <p>4.Інформаційне забезпечення операцій на валютних ринках.</p>	<p><i>Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання</i></p> <p><i>понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>нормативно-правове забезпечення функціонування вітчизняного валютного ринку. Аналізувати валютні операції банків та чинники, що спричиняють валютні ризики. Знати інформаційне забезпечення операцій на валютних ринках.</p>	
2	<p>Тема 7. Міжбанківські депозитні операції в іноземній валюті</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Сутність міжбанківського ринку депозитних валютних операцій.</p> <p>2. Валютування депозитних угод.</p> <p>3. Процентні ставки на ринку міжбанківських депозитів в іноземній валюті.</p> <p>4. Котирування процентних ставок. Сторони котирування.</p> <p>5. Депозитна позиція.</p> <p>6.Зв'язок між процентними ставками та валютними курсами.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання</i></p> <p><i>понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати суть та значення міжбанківського ринку депозитних валютних операцій. Знати специфіку валютування депозитних угод, встановлення процентних ставок на ринку міжбанківських депозитів в іноземній валюті. Знати особливості котирування процентних ставок, відкриття депозитної позиції. Аналізувати зв'язок між процентними ставками та валютними курсами.</p>	2
2	<p>Тема 8. Поточні конверсійні та форвардні операції</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1.Сутність, види та цілі конверсійних операцій.</p> <p>2.Котирування валют. Курси покупця і продавця. Крос-курси та їх розрахунок.</p> <p>3. Сутність форвардних контрактів та форвардних валютних операцій.</p> <p>4. Форвардний валютний курс та його розрахунок.</p> <p>5. Форвардний курс для</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання</i></p> <p><i>понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань,</i></p>	<p>Знати сутність, види та цілі проведення конверсійних операцій, аналізувати валютні операції, що проводяться на умовах спот. Знати котирування валют; курси покупця і продавця, крос-курси та їх розрахунок. Знати, як встановлюється валютна позиція в банку, досліджувати практику укладання угод на ринку поточних конверсійних операцій. Знати сутність та специфіку укладення форвардних контрактів та форвардних валютних операцій. Аналізувати ціни постачання,</p>	2

	угод з датою валютування до спот та ламаних дат.	<i>обговорення наукових публікацій</i>	форвардні ціни та ціну форвардного контракту. Знати як встановлюється форвардний валютний курс та як відбувається його розрахунок. Знати форвардний курс для угод з датою валютування до спот та ламаних дат.	
--	--	--	---	--

9. Система оцінювання

Модулі	Модуль 1 – (20 балів)				Контрольний захід №1	Екзамен - 50 балів Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
Загальна кількість балів за модулем №1	10						10
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4			
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модулі	Модуль 2 - (30 балів)				Контрольний захід №2		
Загальна кількість балів за модулем №2	20						10
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9			
Відповідь на семінарських заняттях	2	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Індивідуальна робота	7						
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	5						

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
					Екзамен/Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	Відмінно/ Зараховано

80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктив но-варіативний)	Добре/ зараховано
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача; в цiлому самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, серед яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок.		
60-69	D	задовiльно	Здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, серед яких є значна кiлькiсть суттєвих.	середнiй (репродуктив ний)	Задовiльно/ зараховано
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на репродуктивному рiвнi.		
35-49	FX	незадовiльно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального матерiалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадовiльно/ Незараховано
0-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням залiкового кредиту	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi елементарного розпiзнання i вiдтворення окремих фактiв, елементiв, об'єктiв.		

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бала). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Наукові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / диференційований залік – 50/50%
Вимоги до письмової роботи	Вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Оцінюється робота з тими матеріалами, які не задіяні в виконанні здобувачами домашніх завдань. Оцінка проводиться за складовою системи, в тому числі: коментарів до певних тем з зазначених матеріалів; рефератів, підготовлених здобувачем,

	обсягом до 10 сторінок формату А4 (обов'язково розробити до реферату презентації – не менше 7 слайдів) за тематикою, що дотична темі дисертації.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться згідно з розкладом у відповідності з планами семінарських занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичної навички, тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях. При оцінці роботи здобувача на семінарському занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на заняттях, вивчення літературних джерел, своєчасне виконання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі у вигляді диференційованого заліку. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної підготовки із врахуванням тематики дисертації. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність, становить 50 балів. Сумарна кількість балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами диференційованого заліку. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

12. Рекомендована література

Основна

1. Береславська О.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь, Університет ДФС України. 2019. - 368 с.
2. Банківська система : навч. посібник / за заг. ред. О. І. Береславської. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 486 с. .
3. Величкін В. О., Тимошенко М. В. Фінансовий інжиніринг : навч. посіб. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 124 с.

Допоміжна

4. Банківські гарантії як спосіб забезпечення виконання договірних зобов'язань. URL:<https://privatbank.dp.ua/publications/606-bankivski-garantiji-yak-sposib-zabezpechennya-vikonannya-dogovirnikh-zobov-yazan>

5. Духницький Б.В. Основні аспекти регулювання міжнародної торгівлі агропродовольчою продукцією. Економіка АПК. 2019. № 4. С.74-80.
6. Дячек В.В., Колосовська О.Д., Оніщенко В.С. Особливості використання форм міжнародних розрахунків українськими підприємствами під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск 21. С.70-76. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/15.pdf>
7. Звягін А. Міжнародна торгівля : тенденції 2019 року. Юридична газета. 2019. № 11. С.2.
8. Про банки і банківську діяльність: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
9. Про валюту і валютні операції: Закон України. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Law_21062018_2473-VIII
10. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Постанова Правління НБУ від 02.01.2019 № 1 “Про затвердження Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text>
12. Про Національний банк України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
13. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
14. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах: Постанова Правління НБУ від 15.12.2004, № 639.

Інтернет-ресурси

15. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
16. Офіційний сайт торгово-промислової палати України. URL: <https://www.ucci.org.ua/>
17. Офіційний сайт Інкотермс в Україні. URL: <https://incoterms2020.com.ua/index.html>
18. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
19. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

Міжнародні видання

20. ISO and IEC International Standards for policy makers. 2019. URL: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100359.pdf>
21. Using and referencing ISO and IEC standards to support public policy. 2019. URL: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100358.pdf>
22. Methods of International Payment. URL: <https://study.com/academy/lesson/methods-of-international-payment.html>
23. Olivia Wu. The 4 Most Common Payment Methods in International Trade. URL: <https://allseasonglobal.com/author/mydreamyworld3blog/>

24. Convention Providing a Uniform Law For Bills of Exchange and Promissory Notes (Geneva, 1930) The League of Nations. URL: <https://www.jus.uio.no/lm/bills.of.exchange.and.promissory.notes.convention.1930/doc.html>
25. Typology Risks of Money Laundering in Foreign Trade Transactions. URL: https://eurasiangroup.org/az_img/news/WGTYP_2018_6_eng.pdf